

Izložba o Faustu Vrančiću u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu

Skuhala Karasman, Ivana

Source / Izvornik: **Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine, 2017, 43/2, 718 - 721**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:261:431506>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute of Philosophy](#)

Izložba o Faustu Vrančiću u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu

Izložba *Renesansni Faustus Verantius* povodom obilježavanja 400. obljetnice smrti Fausta Vrančića u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Autorica izložbe: Nela Marasović. Otvorenje: 6. studenoga 2017. u 12 sati.

Povodom obilježavanja 400. obljetnice smrti Fausta Vrančića u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu od 6. do 25. studenoga 2017. godine bila je postavljena izložba *Renesansni Faustus Verantius*, koja je bila dio programa Mjesec hrvatske knjige 2017. Pokroviteljsku potporu pri postavljanju ove vrijedne izložbe Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu dobila je od UNESCO-a, a ostvarena je uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Zaklade Hrvatske Akademije znanosti i umjetnosti. Autorica izložbe bila je Nela Marasović, a stručna recenzentica Marijana Borić iz Odsjeka za povijest prirodnih i matematičkih znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Autorice tekstova na izloženim panoima bile su Marijana Borić i Nela Marasović. Povodom obilježavanja 400. obljetnice smrti Fausta Vrančića i izložbe *Renesansni Faustus Verantius* fotograf Šime Strikoman snimio je ispred Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu milenijsku fotografiju koja je najnovija u nizu iz ciklusa *Homo volans – padobran Fausta Vrančića*. Treba spomenuti kako je 2015. godine u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu povodom 400. obljetnice izdanja Vrančićeva djela *Machinae novae* bila postavljena izložba *Machinae novae – 400 godina poslije*.

U središtu izložbe nalazile su se preslike naslovnica dvaju Vrančićevih djela: *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmatiae et Ungaricae* objavljenog u Veneciji 1595. godine i *Machinae novae* objavljenog također u Veneciji 1615/1616. godine, koja su pohranjena u Zbirci rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. U sklopu virtualne izložbe *Renesansni Faustus Verantius* posjetitelji su mogli pogledati u cijelosti digitalizirana navedena djela i prikaz odabranih digitalnih preslika iz rukopisne ostavštine Vrančićeve obitelji, koja je isto tako pohranjena u Zbirci rukopisa i starih knjiga.

Izložbeni panoi pratili su život i djelo Fausta Vrančića. Uz tekstualni dio na panoima su se mogle vidjeti i preslike stare i vrijedne građe iz fonda osta-

lih zbirki građe posebne vrste Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (Grafička zbirka i Zbirka zemljovida i atlasa) koje su povezane s razdobljima Vrančićeva života i rada.

Na prvom panou nalazili su se podaci o izložbi *Renesansni Faustus Verantius*, dok su se zahvaljujući drugom panou, čiji tekst je napisala Marijana Borić, posjetitelji mogli ukratko upoznati sa životnim putom i djelovanjem Fausta Vrančića.

Treći je pano predstavio podatke iz Vrančićeva života od 1551. do 1572. godine, dakle od godine njegova rođenja do njegova odlaska na studij u Padovu. Na njemu su se nalazile četiri preslike zemljopisnih karata iz fonda Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu koje prate njegov životni put kroz te godine: Matteo Pagano, *Tuto el Cotado di Zara e Sebenicho* (Venetia: Mateo Pagano, [ca 1530.]), Fernando Bertelli, *Novo disegno della Dalmatia et Crovatia* (In Venetia: [s. n.], 1566), Paolo de Forlani, *La vera et fidele discriptione di tutto il Contado di Zara et Sebenico* (In Venetia: [s. n.], 1570) i Natal Bonifacij, *Zarae et Sebenici descriptio* (s. n., ca 1575). Osim navedenih zemljopisnih karata na panou su se nalazile i tri digitalne preslike grafika iz fonda Zbirke zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Riječ je o jednoj grafici Domenica Zenoa *Il fidellissimo Sibenicho* (Venezia: Ferrando Bertelli, 1568) te dvije Georga Brauna i Franza Hogenberga, *Civitates orbis terrarum* nastalih u Kölnu između 1572. i 1617. godine, koje prikazuju Šibenik i Padovu. Na istom panou nalazile su se digitalne preslike deset pisama obitelji Vrančić koja se čuvaju u fondu Zbirke rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Usljedio je pano koji je pratio Vrančićev životni put od 1573. do 1579. godine koje su slabo poznate. Ipak se zna da je 1579. godine imenovan zapovjednikom grada Veszpréma i upraviteljem biskupskih imanja. Na panou su se ujedno nalazile i tri digitalne preslike Rima preuzete iz djela Georga Brauna i Franza Hogenberga *Civitates orbis terrarum*, koje je pohranjeno u fondu Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Zahvaljujući narednom panou posjetitelji su se mogli upoznati sa životom i radom Fausta Vrančića od 1581. do 1594. godine. Ovaj pano bio je popraćen digitalnom preslikom grafike rimsko-njemačkog cara i ugarsko-hrvatskog kralja Rudolfa II. (Dominicus Custos, *Rudolf II.* (Regensburg: [S. n.], 1594)) iz fonda Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Naime Vrančić je u to vrijeme bio tajnik Rudolfa II. koji je bio veliki pokrovitelj umjetnosti i znanosti.

Idući pano donio je podatke o 1594. godini u kojoj je Vrančić, iz nepoznatih razloga, napustio službu kod Rudolfa II. Iz fonda Zbirke zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu na panou se nalazila digi-

talna preslika zemljopisne karte Zadra i Šibenika (Abraham Ortelius, *Zara & Sebenic[i]* / [Abraham Ortelius, Michaele Coigneto] (Antverpiae: Sumptibus Ioannis Keerbergii, 1601)), a iz fonda Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu na panou su se nalazile digitalne preslike Praga i Venecije uzete iz djela Georga Brauna i Franza Hogenberga *Civitates orbis terrarum* te digitalna preslika bakropisa Sebastiana Furcka *Honora medicum propter necessitatem: Sibintum Venetian* (Frankfurt: Daniel Meisner, 1623–1632, [Frankfurt: Eberhard Kieser]).

Sljedeći pano tematizirao je samo jednu godinu iz Vrančićeva života. Riječ je o 1595. godini u kojoj je tiskao svoj znameniti rječnik *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmatiae et Ungaricae*. Pano je bio popraćen digitalnim preslikama naslovnice, početka te četrnaeste i petnaeste stranice njegovog rječnika, koji se čuva u fondu Zbirke rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Usljedio je pano na kojem su se nalazili podaci koji su govorili o Vrančićevu životu i djelovanju od 1598. do 1604. godine. Uz tekstualni dio na panou su se nalazile digitalne preslike dviju zemljopisnih karata *Hungariae descriptio* autora Wolfganga Laziusa (Antwerpen: A. Ortelius, 1573), iz atlasa Abrahama Orteliusa *Theatrum orbis terrarum* izdanog u Antwerpenu 1573. godine, a koji je pohranjen u fondu Zbirke zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Idući pano govorio je o 1605. godini u kojoj je Peter Loderecker uz pristanak Fausta Vrančića priredio drugo izdanje njegovog rječnika sada naslovljenog *Dictionarium septem diversum linguarum, videlicet Latine, Italice, Dalmatice, Bohemice, Polonice, Germanice et Ungarice*. Naime uz postojeće jezike iz prvog izdanja u ovom su izdanju dodani i stupci na poljskom i češkom jeziku. U toj je godini Vrančić napustio svjetovni život i otišao u Rim. Na panou se nalazila i digitalna preslika naslovnice kao i posljednje dvije stranice spomenutog djela koje se nalazi u fondu Zbirke rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Nadolazeći pano posjetitelje je upoznao s Vrančićevim djelovanjem od 1606. do 1608. godine što je bilo vrlo plodno razdoblje njegovog života. Tako je 1606. godine u Rimu tiskano njegovo djelo *Život nekoliko izabranih divic*, 1608. godine u Veneciji je objavljeno njegovo djelo *Logica suis ipsius instrumentis formata*, a 1610. u Rimu *Ethica christiana*. Posljednja dva Vrančićeva djela objavljena su zajedno u jednom svesku u Rimu 1616. godine s time da je *Logika* dopunjena i izmijenjena u odnosu na prvo izdanje. Pano je bio popraćen digitalnom preslikom prednje korice djela *Život nekoliko izabranih divic* koju su priredili Josip Bratulić, Branimir Glavičić, Josip Lisac i Mirjana Šokota (Šibenik: Gradska knjižnica »Juraj Šišgorić«, 1995) kao i naslovnicom prvog izdanja.

Idući pano bavio se 1615. godinom. U njoj je Vrančić pripremao svoje djelo *Machinae novae*, koje će biti objavljeno u Veneciji 1615/1616. godine. Iz fonda Zbirke rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu na panou također je bila i digitalna preslika naslovnice ovog istaknutog Vrančićeva djela. Pretposljednji pano tematizirao je Vrančićev život i rad između 1615. i 1616. godine. Vrančić se je zbog bolesti želio vratiti u domovinu, a na putu se zaustavio u Veneciji gdje je dao tiskati tri svoja djela *Machinae novae* i u jednom svesku druga izdanja svoje *Logike* i *Etike*. Na panou se nalazila i digitalna preslika Rima, djelo Dominique Barrière nastalo sredinom 17. stoljeća koje je pohranjeno u fondu Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Posljednji pano bavi se 1617. godinom. Vrančić je bio iscrpljen bolešću i nije imao snage za povratak u svoj zavičaj te je umro u Veneciji 20. siječnja 1617. godine. Prema vlastitoj želji bio je pokopan u župnoj crkvi sv. Marije u Prvić Luci na otoku Prviću. Ovaj pano bio je ukrašen digitalnom preslikom bakroreza Matthaeusa Merian st., *Tafel der Stätte und Herschafften Zara und Sebenico in Dalmatia gelegen...* (Frankfurt am Main: s. n., 1647) iz fonda Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U sklopu izložbe *Renesansni Faustus Verantius* posjetitelji su mogli pogledati u cijelosti digitalizirano djelo *Machinae novae* i rječnik *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmatiae et Ungaricae*, kao i prikaz odabranih digitalnih preslika rukopisne ostavštine Vrančićeve obitelji koja je isto tako pohranjena u Zbirci rukopisa i starih knjiga. U vitrini su bile izložene dvije knjige *Machinae novae* i *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmatiae et Ungaricae*, koje su pohranjene u Zbirci rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Izložba je bila upotpunjena simpatičnim figurama homines volantes autorice Zdenke Bilušić.

Izložba *Renesansni Faustus Verantius* detaljno je pratila životni put i rad hrvatskog polihistora, izumitelja, jezikoslovca i biskupa Fausta Vrančića. Postavljeni panoi svojim su tekstualnim i slikovnim prikazima vjerno prikazali Vrančićeva postignuća, ali i okolnosti u kojima je on živio i stvarao. U središtu izložbe nalazila su se digitalizirana Vrančićeva djela *Machinae novae* i *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmatiae et Ungaricae*, što svakako predstavlja vrijedan doprinos populariziranju Fausta Vrančića. Ovom izložbom Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu dala je vrijedan doprinos obilježavanju 400. obljetnice smrti Fausta Vrančića.

